

Četvrtak, 3. april 2008.

Presuda

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 16.02 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

Predmet broj IT-04-84-T, Tužilaštvo protiv Ramusha Haradinaja i ostalih.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine sekretare. Vidim da je prisutno Tužilaštvo, predstavlja ga gospodin Re, sa svojim timom. Vidim da je ovde prisutan i gospodin Haradinaj, ovde je gospodin Emmerson, koji ga zastupa. Gospodin Balaj, koga predstavlja gospodin Guy-Smith i, na kraju, gospodin Ibrahimaj je ovde, koga zastupa njegov advokatski tim, gospodin Harvey i saradnici. Ovo Pretresno veće danas zaseda kako bi izreklo Presudu u predmetu Tužilaštvo protiv Ramusha Haradinaja, Idriza Balaja i Lahija Ibrahimaja. Pretresno veće će, za današnje zasedanje, ukratko izneti svoje zaključke. Naglašavamo da je ovo samo sažetak, a da se verodostojni prikaz zaključaka Pretresnog veća nalazi u pisanoj Presudi, koja će na raspolaganju biti na kraju ove sednice. Ovaj predmet bavi se krivičnim delima za koja se navodi da su počinjena u period od 1. marta do 30. septembra 1998. godine na području Dukađin/Dukagjini, na Kosovu. Reč je o području u zapadnom delu Kosova, koja obuhvata opštine Peć/Pejë, Dečani/Deçan i Đakovica/Gjakovë, kao i delove opština Istok/Istog i Klina/Klinë. Navodi da je tokom tog perioda OVK, poznat kao i Oslobodilačka vojska Kosova, a koju ćemo dalje u tekstu nazivati OVK, progonila i ubijala srpske i romske kosovske civile, kao i kosovske albanske civile, za koje se smatralo da saraduju sa srpskim snagama, kako bi učvrstila potpunu kontrolu nad područjem Dukađin/Dukagjini. Protiv Ramusha Haradinaja, Idriza Balaja i Lahija Ibrahimaja, suđenje se vodilo na osnovu navoda da su bili sudionici udruženog zločinačkog poduhvata, s ciljem učvršćivanja potpune kontrole OVK nad područjem Dukađin/Dukagjini, protivpravnim uklanjanjem i zlostavljanjem gore spomenutih grupa civila. Tužilaštvo tvrdi da je Ramush Haradinaj od, najkasnije 1. marta 1998. godine, do sredine juna 1998. godine, bio *de facto* komandant OVK, na području Dukađin/Dukagjini, a da je od sredine juna postao komandant *de jure*. Tužilaštvo tvrdi da je Idriz Balaj bio komandant jedinice OVK, poznate pod imenom *Crni orlovi*, koja je delovala na celom području Dukađin/Dukagjini. Prema navodima Optužnice, Idriz Balaj je, kao komandant *Crnih orlova*, bio direktno potčinjen Ramushu Haradinaju. I konačno, Tužilaštvo tvrdi da je Lahi Ibrahimaj bio pripadnike glavnog štaba OVK sa bazom u štabu u Jablanica/Jabllanicë, u opštini Đakovica/Gjakovë. Prema navodima Optužnice, kraće vreme bio je i zamenik komandant na području Dukađin/Dukagjini. Tužilaštvo navodi da je Lahi Ibrahimaj bio potčinjen Ramushu Haradinaju sa kojim je tesno saradivao. Svakom od trojice optuženih, alternativno se na teret stavlja da su počinili, planirali, podsticali, naredili ili pomagali i podržavali činjene više krivičnih dela o kojima se navodi iznose u Optužnici. Pre nego što sažme svoje zaključke, Pretresno veće bi želelo da se osvrne na nekoliko pitanja vezanih za postupak u ovom predmetu. Tokom suđenja, Pretresno veće je saslušalo gotovo 100 svedoka. Pretresno veće se, međutim, suočilo sa znatnim poteškoćama prilikom osiguranja svedočenja velikog broja svedoka. Mnogi od njih naveli su strah kao značajan

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

razlog za svoje nepojavljivanje pred Pretresnim većem kako bi dali iskaz. Pretresno veće je, s tim u vezi, steklo snažan utisak da se suđenje odvijalo u atmosferi u kojoj se svedoci nisu osećali sigurno i to zbog celog niza faktora koji se iznose u Presudi. Osim toga, i strane u postupku složile su se da je na Kosova postojala nestabilna bezbednosna situacija koja je bila naročito nepovoljna po svedoke. S obzirom na poteškoće u nastojanju da se dobiju iskazi, za 34 svedoka odobrene su određene zaštitne mere. Uz to, izdato je 18 obavezujućih naloga za svedočenje, za one svedoke koji su i dalje odbijali da daju svoje iskaze, čak i uz mogućnost zaštitnih mera. Četiri obavezujuća naloga koja je izdalo Pretresno veće nisu ispunjena. U jednom od tih slučajeva, svedok na koga se nalog odnosio, ipak je pristao da da iskaz putem video konferencijske veze. U dva druga slučaja, Pretresno veće je protiv dotičnih svedoka potvrdilo Optužnice zbog nepoštovanja Međunarodnog suda. Ti svedoci su uhapšeni i prebačeni u Hag. Obojica su odlučila da daju svoj iskaz pre nego što su po prvi put stupili pred Sud, u okviru postupka zbog nepoštovanja Suda. Nakon što su obojica dali iskaze, Optužnice su povučene. U vezi sa četvrtim svedokom, koji nije ispunio obavezujući nalog, Naserom Likom, Pretresno veće je preduzelo razne mere kao bi dobilo njegov iskaz, uključujući i produženje roka dodeljenog Tužilaštvu za izvođenje njegovih dokaza. Svedok nije svedočio. Tužilaštvo je zatražilo izdavanje još tri obavezujuća naloga, čemu ovo Pretresno veće nije udovoljilo. U jednom slučaju, zahtev kome nije udovoljeno odnosio se na svedoka koji je doživljavao ekstremne emocije u vezi sa svedočenjem pred Sudom. Odeljenje za žrtve i svedoke Međunarodnog suda upozorio je Tužilaštvo da u vezi sa korišćenjem te osobe u svojstvu svedoka, postoji rizik, ako se ne provede bezbednosna procena kao i neke druge procene. Tužilaštvo nakon toga nije pokrenulo postupak ni za jednu od tih procena. Pod tim uslovima, Pretresno veće je ocenilo da bi bilo neoprezno prisiljavati svedoka da svedoči. Dvojica svedoka stupili su pred Sud bez obavezujućih naloga. No, odbili su da daju svoje iskaze kada je to od njih zatraženo. Jedan od njih, Shefqet Kabashi, potvrdio je nekoliko ličnih podataka, nakon čega je odbio da odgovori na bilo koje pitanje koje se odnosilo na meritum predmeta. Shodno tome, Pretresno veće je izdalo nalog, za podizanje optužnice za nepoštovanje Suda. Međutim, pre početka suđenja za nepoštovanje Suda, Kabashi je napustio Holandiju i vratio se u svoje mesto boravka u Sjedinjenim Državama. Pretresno veće je razmotrilo i preduzelo razne korake kako bi dobilo njegov iskaz. Predmet u vezi sa nepoštovanjem Suda protiv Shefqeta Kabashija još nije započeo, jer se čeka njegovo hapšenje i prebacivanje u Hag. Jedan od svedoka kome je izdat obavezujući nalog, svedok 55, započeo je sa davanjem iskaza, da bi pritom utvrdio kako je pod velikim stresom i da se boji za svoju bezbednost, te da stoga ne može dovršiti svoje svedočenje. Nakon konsultacija sa Odeljenjem za žrtve i svedoke Međunarodnog suda i nakon lekarskog pregleda, Pretresno veće je zaključilo da bi bilo u interesu pravde da se nastavi sa saslušanjem iskaza svedoka 55. U nekoliko slučajeva, kako bi utvrdilo prisustvo neke osobe na datom mestu i u dato vreme, Pretresno veće se moralo osloniti na iskaz samo jednog očevica u vezi sa identifikacijom. Pretresno veće je prilikom ocenjivanja takvih dokaza u obzir uzimalo više faktora, uključujući identifikaciju svedoka koji je tu osobu video tek na trenutak ili je nije uspeo jasno videti, identifikaciju obavljen u mraku, identifikaciju koja je usledila pod traumatičnim okolnostima po svedoka, kao i tvrdnju svedoka datu sa zadržkom, po sećanju na neku osobu. Pretresno veće se sada izneti sažetak svojih zaključaka, tako će prvo navesti opšta obeležja ratnih zločina i zločina protiv čovečnosti. Što se tiče opštih obeležja ratnih zločina, pred Pretresnim većem su izvedeni mnogobrojni dokazi u vezi sa postojanjem oružanog sukoba na Kosovu između OVK i srpskih snaga. Okršaji kod porodičnih imanja Ahmeti, Jashari i Haradinaj, u razdoblju od kraja februara do kraja marta 1998. godine, bili su izrazito nasilni, ali, ipak, izolovani događaji, nakon kojih su sledila razdoblja relativnog mira. Dokazi pokazuju da se

sukob intenzivira do potrebnog stepena intenziteta, 22. aprila 1998. godine, kada je u opštini Dečani/Dečan usledilo učestalo granatiranje. Civili su počeli da beže iz tog kraja, OVK se sukobljavala sa srpskim snagama, a u borbama je učestvovala i Vojska Jugoslavije, koja se u velikoj meri razmestila po terenu. Pretresno veće se, nadalje, uverilo da se do tog 22. aprila 1998. godine, OVK već mogla smatrati organizovanom naoružanom grupom sposobnom da sa srpskim snagama stupi u oružani sukob. OVK je pridobila mnogo pripadnika ili dobrovoljaca, organizovala obuku i razvila rudimentarnu vojnu strukturu, kontrolisala je značajan deo teritorije, razvila načine za nabavljanje oružja i druge opreme, koristila gerilsku taktiku i u vlastito ime izdavala saopštenja. Na osnovu izvedenih dokaza, Pretresno veće je ustanovilo da je na Kosovu trajao oružani sukob od 22. aprila 1998. godine nadalje, odnosno da je prethodilo materijalnim činjenicama za koje se tereti u svakoj tački Optužnice, sa izuzetkom tačaka 3 i 4. Što se tiče opštih obeležja zločina protiv čovečnosti, Tužilaštvo tvrdi da je postojao rašireni i sistematski napad OVK usmeren protiv dela civilnog stanovništva u kosovskim opštinama Dečani/Dečan, Peć/Pejë, Đakovica/Gjakovë, Istok/Istog i Klina/Klinë. Taj deo sastojao se od srpskog civilnog stanovništva u tim opštinama, kao i od civila za koje se smatralo da su saradivali sa Srbima ili da na drugi način nisu podržavali OVK. Argumentacija Tužilaštva u vezi sa navodima o napadu, zasnivala se, u velikoj meri, na dokazima koji su izvođeni u odnosu na pojedine tačke Optužnice. Ti dokazi Pretresnom veću nisu uvek omogućili da izvede zaključak o tome da li je krivično delo počinjeno ili da je u to bila upletena OVK, kako se navodilo. Dokazi u vezi sa nekim drugim tačkama Optužnice ukazuju na mogućnost da su žrtve možda bile odabrane prvenstveno iz razloga koji su se odnosili na njih osobno, a ne zato što su bile pripadnici ciljanog civilnog stanovništva, na koji se vršio napad. Te tačke nisu uzete u obzir kada se odlučivalo o tome da li je postojao napad protiv civilnog stanovništva. Uz dokaze izvedene po pojedinačnim tačkama Optužnice, Pretresnom veću su predloženi i dodatni dokazi u vezi sa postojanjem napada protiv civilnog stanovništva. Veliki deo tih dokaza odnose se na Srbe, koji su u predmetno vreme napuštali svoje domove. Pretresno veće je uvereno da su mnogi Srbi svoje domove napustili iz straha da će ih napasti OVK ili zbog opšte bojazni da će se naći usred narastajućeg oružanog sukoba, a ne zato što ih je OVK direktno izabrala za svoj cilj. Uostalom, tokom predmetnog vremena iz svojih domova bežali su i kosovski Albanci. Pretresno veće, stoga, nije moglo iz same činjenice da su mnogi Srbi tokom tog razdoblja napustili svoje domove, izvući opšti zaključak o postojanju napada protiv civilnog stanovništva o kojem se iznose navodi. Što se tiče drugih napada na nealbance, tokom predmetnog vremena, dokazi su često nedovoljno precizni da bi se zaključilo ko je bio odgovoran za te napade, jesu li oni predstavljali deo šireg napada protiv civilnog stanovništva. Pretresno veće je konstatovalo da zlostavljanje, prisilno premeštanje i ubijanje srpskih i romskih civila, kao i civila kosovskih Albanaca za koje se smatralo da su kolaboracionisti ili da ne podržavaju OVK, nije bilo takvih razmera, odnosno nije bilo toliko učestalo da bi dopustilo zaključak o postojanju napada protiv civilnog stanovništva. Budući da opšta obeležja zločina protiv čovečnosti stoga nisu prisutna, Pretresno veće će osloboditi svu trojicu optuženih po svim tačkama, u kojima se iznose navodi o zločinima protiv čovečnosti. Pretresno veće će se sada osvrnuti na optužbe sa vezi sa kršenjem zakona i običaja ratovanja. Pretresnom veću su podneti dokazi koji se odnose na navode o ubistvu, mučenju, silovanju i okrutnom postupanju, a za koje se tereti u 19 tačaka. Nakon što je razmotrilo dokaze predložene u vezi sa pojedinačnim tačkama Optužnice, Pretresno veće je utvrdilo da su veliki broj krivičnih dela za koja se tereti u Optužnici, izvršili vojnici OVK ili osobe povezane sa OVK. Ta krivična dela obuhvatala su, konkretno, zlostavljanje osoba zatvorenih u objektu u Jablanici/Jabllanicë. Pretresno veće je konstatovalo da su vojnici OVK u tom objektu, ili osobe povezane sa OVK, teško pretukli

svedoka 6 Nenada Remišćara, Pala Krasnićija, Skendera Kucija, svedoka 3, trojicu neidentifikovanih Crnogoraca i jednog neidentifikovanog Bosanca. Zlostavljanje tih osoba predstavljalo je okrutno postupanje i u nekoliko slučajeva mučenje. Pretresno veće je takođe konstatovalo da su dve od tih osoba Skender Kuci i Pal Krasnići preminule usled zlostavljanja. Pretresno veće je konstatovalo da su vojnici OVK ispitivali i zlostavljali Novaka Stijovića i Stanišu Radoševića u blizini Glođana/Gllogjan, u aprilu 1998. godine, nakon što su ta dvojica zaustavljena na kontrolnom punktu OVK. Pretresno veće je, takođe, konstatovalo da je jedan vojnik OVK silovao svedokinju 61, u štabu OVK, u Rzniću/Irznici, negde u leto 1998. Zlostavljanje tih osoba predstavlja i okrutno postupanje i mučenje. Tužilaštvo trojici optuženih stavlja na teret 30 ubistava, za koje su ostaci žrtava pronađeni na području kanala Radonjićkog/Radonić jezera. Pretresno veće je, međutim, konstatovalo da se samo 7 od tih ubistava može dokazati izvan razumne sumnje i da su ih izvršili vojnici OVK. To su ubistva Zenuna Gashija, Nurije Krasnići i Istrefa Krasnićija, Sanije Balaj, majke i dve sestre svedoka 19 i 4. Dokazi izvedeni u vezi sa izvršiocima i okolnostima preostalih navedenih ubistava, neprecizni su, nedorečeni ili jednostavno ne postoje. U odnosu na većinu žrtava, pred Pretresno veće su izvedeni dokazi tek o tome gde i kada su te osobe poslednji put viđene žive, kao i o tome da su nađene mrtve kod kanala na području Radonjićkog/Radonić jezera. Žrtve su poslednji put viđene žive na različitim lokacijama, u tri opštine, u razdoblju od 5 meseci. Mnoge od njih, po poslednji put su viđene žive na područjima koja su u to vreme bila pod kontrolom OVK. Kontrola OVK nad područjem kanala Radonjićkog/Radonić jezera u predmetno vreme bila je znatna, ali ne i potpuna u svakom smislu. Iz toga sledi verovatnoća da je OVK otela žrtve i ubila ih, te potom odložila njihova tela na području kanala Radonjićkog/Radonić jezera ili je, pak, odvela žrtve do tog područja i tamo ih pogubila. Pretresno veće je razmotrilo balističke dokaze koje je predočio Tužilaštvo kako bi potkrepilo svoju tvrdnju da je iz oružja, iz kojeg je pucano na području kanala Radonjićkog/Radonić jezera, OVK pucala u još dva navrata i to jednom prilikom u sukobu kod imanja porodice Haradinaj, 24. marta 1998. godine. Neke nepreciznosti u tim dokazima, kao i nemogućnost da se izvrši njihova provera, naveli su Pretresno veće na odluku da se na njih ne osloni. Osim toga, ti dokazi nisu mogli pružiti odgovore na važna pitanja o tome ko je pucao iz tog oružja, kada je iz njega pucano na području kanala Radonjićkog/Radonić jezera i ko je sve imao kontrolu nad tim oružjem. Samo u vezi sa jednom od žrtava pronađenih na području kanala Radonjićkog/Radonić jezera, Sanijom Balaj, Pretresnom veću su predočeni obimni dokazi o izvršiteljima ubistva i o okolnostima povezanim sa tim ubistvom. Slučaj te žrtve ukazao je na stepen opreza s kojim je Pretresno veće moralo postupati prilikom razmatranja zaključaka u vezi sa odgovornošću samo na osnovu nestanka ili otmice neke osobe i potom otkrića ostataka iste osobe na području kanala Radonjićkog/Radonić jezera. Na izgled, čini se da su svi elementi tu, hapšenje koje su izvršili vojnici OVK, uvrštenje Sanije Balaj na popis za koji se čini da je popis traženih osoba, a kojim su se koristili ti vojnici, prebacivanje do štaba OVK gde je izvršeno ispitivanje, pronalaženje ostataka tela na području kanala Radonjićkog/Radonić jezera, te forenzički, medicinski dokazi o nasilnoj smrti. Na prvi pogled, reklo bi se da je ovo jedan od najuverljivijih primera iz kojih bi Pretresno veće moglo izvući zaključke o ubistvima izvršenim nad osobama koje su se našle pod kontrolom OVK. Međutim, u ovom slučaju, u kojem su svi ti predočeni detaljni dokazi o okolnostima pod kojima je Saniju Balaj snašla smrt, pokazuju da bi na oko očigledan zaključak, zapravo, bio pogrešan. Na primer, Pretresnom veću su predočeni dokazi da je komandant OVK naložio puštanje Sanije Balaj na slobodu. Ona je nosila veliku svotu novca i vojnik OVK, koji ju je ubio, to je znao. Sanije Balaj nije ubijena u objektu OVK ili u blizini područja kanala Radonjićkog/Radonić jezera.

Osim toga, određeni broj svedoka svedočio je o istrazi koju je o pomenutom ubistvu sprovela OVK. S obzirom na sve dokaze u vezi sa tim ubistvom, Pretresno veće je zaključilo da razumna alternativa upletenosti OVK, za koju se tereti, upletenosti OVK u ovo ubistvo, jeste mogućnost da su Saniju Balaj napali ljudi koji nisu delovali po nalogu OVK ili provodili njene ciljeve, kao i mogućnost da ona nije ubijena dok je bila pod kontrolom OVK. Pred Pretresnim većem je izvedeno manje dokaza u vezi sa najvećim delom drugih ubistava o kojima se iznose navodi, ostaci čijih žrtava su pronađeni na području kanala Radonjičkog/Radoniq jezera. U nekim slučajevima ništa se nije znalo o okolnostima pod kojima su žrtve nestale. Neki ostaci pronađeni su na području kanala Radonjičkog/Radoniq jezera, a nisu identifikovani. Čak ni ona ubistva o kojima su Pretresnom veću predloženi znatni dokazi, nisu se mogla dosledno pripisati OVK. Shodno tome, Pretresno veće nije moglo izvući zaključke uopštenije prirode iz činjenice da su žrtve pronađene na području kanala Radonjičkog/Radoniq jezera, o tome ko je izvršio ubijanja i s kojom grupom, ako su uopšte sa bilo kojom su ti izvršitelji bili povezani. Da zaključimo Pretresno veće je utvrdilo da su vojnici OVK počinili dela okrutnog postupanja, mučenja, silovanja i ubistva, kako ih terete tačke 6, 14, 20, tačka 22, ali samo u odnosu na ubistva Nurije i Istrefa Krasniqija i ubistva Sanije Balaj, tačka 28, tačka 30, tačka 32 i tačke 36 i 37, ali samo u odnosu na svedoka 61. Kako je napomenuto, Tužilaštvo tereti svu trojicu optuženih za ove zločine, kao učesnike u udruženom zločinačkom poduhvatu. Cilj navedenog udruženog zločinačkog poduhvata bio je učvršćivanje potpune kontrole OVK na području Dukađina/Dukagjini protivpravnim uklanjanjem i zlostavljanjem srpskih civila, kao i zlostavljanjem albanskih, romskih i drugih civila, koji su saradivali ili se smatralo da su saradivali sa srpskim snagama, ili da na druge načine nisu podržavali OVK. Tužilaštvo je izneo malo direktnih dokaza u pogledu navedenog zajedničkog zločinačkog cilja. Umesto toga, Tužilaštvo je pozvalo Pretresno veće da izvede zaključak iz indirektnih dokaza o postojanju udruženog zločinačkog poduhvata, uglavnom dokaza o zločinima koje su počinili vojnici OVK. Kada je reč o ubistvu Sanije Balaj, Pretresno veće je zaključilo, kao što je već napomenuto, da postoje razumne alternative tumačenju koje je iznelo Tužilaštvo. Mada događaji u objektu u Jablanici/Jabllanicë, naizgled ukazuju na to da su tamošnji zločini činjeni na sistematski način, Pretresno veće je ipak zaključilo da dokazi koje je imalo pred sobom, nisu dovoljni da bi se izvukao zaključak o postojanju zajedničkog zločinačkog cilja, koji su jedan ili više optuženih delili sa drugim učesnicima u navedenom udruženom zločinačkom poduhvatu. U zaključku, razmotrivši kako direktne, tako i indirektno dokaze, Pretresno veće se nije uverilo, izvan razumne sumnje da su trojica optuženih bili učesnici udruženog zločinačkog poduhvata, kako im se stavlja na teret. Svim optuženim se alternativno stavlja na teret činjenje, planiranje, podsticanje, naređivanje ili pomaganje i podržavanje mnogih od tih zločina. Samo za dve tačke Optužnice, Pretresnom veću je izneseno dovoljno dokaza da bi se uverilo, izvan razumne sumnje, u individualnu krivičnu odgovornost jednog od optuženih, Lahija Brahimaja. Pretresno veće će sada dati kratak pregled svojih zaključaka po ovim tačkama. U tački 28 Tužilaštvo tvrdi da su 13. jula 1998. godine ili približno toga dana, vojnici OVK uhapsili svedoka 6, nakon što su mu pretresli auto i pronašli oružje. U Optužnici se tvrdi da je svedok 6 zatim zatvoren u objektu u Jablanici/Jabllanicë, gde su ga neprestano tukli vojnici OVK, uključujući i Lahija Brahimaja. Na osnovu izvedenih dokaza Pretresno veće se uverilo da je svedok 6 bio zatvoren u objektu u Jablanici/Jabllanicë, oko 6 nedelja, od 13. juna 1998. godine ili približno od tog datuma. Otprilike, tokom prve četiri nedelje, neprestano su ga tukli vojnici OVK, nanoseći mu tešku telesnu patnju i povrede, što je ostavilo trajne fizičke posledice. Uz to, svedok 7 i svedok 16, posvedočili su da im je jedan od komandanata na imanju rekao da je svedok 6 bio osuđen ili kažnjen. Taj komandant je ljutito govorio protiv predsednika Rugove

i onih koji se ne bore. Svedok 6 je i sam posvedočio da je posle puštanja primio rešenje od Nazmija Brahimaja, u kome je stajalo da će svedok 6 biti krivično gonjen ukoliko ponovi istu grešku. Na osnovu ovih svedočenja, Pretresno veće je uvereno da su vojnici OVK zlostavljali svedoka 6 da bi ga kaznili. Iz tog razloga Pretresno veće je zaključilo da je svedok 6 bio žrtva okrutnog postupanja i mučenja koje su počinili vojnici OVK ili lica povezana sa OVK. Svedok 6 je posvedočio da je Lahi Brahimaj učestvovao u nekim od tih premlaćivanja i da je ponekad bio prisutan dok su ga drugi tukli. Svedok 6 je, takođe, posvedočio da je Lahi Brahimaj bio jedan od onih koji su ga optuživali da se druži sa Srbima i da ga za njih špijunira. Svedok 6 je u celom tom periodu, od približno četiri nedelje, dok je tučen, imao mnogo prilika da vidi Lahi Brahimaja. Dalje, svedok 6 je posvedočio da je u toku narednih nekoliko nedelja stalno viđao Lahi Brahimaja u objektu u Jablanici/Jabllanicë. Svedok 6 je čuo kako mu se drugi obraćaju sa Lahi ili Maxhup i saznao je da je Maxhup nadimak Lahija Brahimaja. Svedok 6 je kasnije prepoznao Lahija Brahimaja na foto panelu Tužilaštva. Na osnovu ukupnih dokaza, Pretresno veće se, dakle, uverilo da je Lahi Brahimaj lično učestvovao u okrutnom postupanju i mučenju svedoka 6 i zaključilo da treba da bude osuđen za počinjenje tih zločina. U tački 32, Tužilaštvo tvrdi da je u julu 1998. godine, svedok 3 bio zatvoren u štabu OVK, u Jablanici/Jabllanicë i podvrgnut teškom premlaćivanju od strane pripadnika OVK. Pretresno veće se uverilo da je svedok 3 bio izložen premlaćivanju od strane vojnika OVK ili lica povezanih sa OVK, čime mu je nanesena teška telesna patnja, kao i da su izvršioi imali nameru da mu nanesu takvu patnju. Pretresno veće je, takođe, uvereno da je premlaćivanje svedoka 3 imalo za cilj da se on kazni zbog prikrivanja oružja i da ga diskriminiše zbog toga što se smatralo da ima veze sa Srbima. Iz ovih razloga, Pretresno veće je uvereno da su, izvan razumne sumnje, vojnici OVK ili lica koja su povezana sa OVK, počinila krivično delo okrutnog postupanja i mučenja protiv svedoka 3. Nadalje, dokazi su pokazali, izvan razumne sumnje, da je Lahi Brahimaj ostavio svedoka 3 u jednoj sobi u objektu u Jablanici/Jabllanicë, u koju su nedugo zatim stigli vojnici OVK ili lica povezana sa OVK, koji su tukli svedoka 3 palicama za bejzbol. Dokazi su, takođe, pokazali izvan razumne sumnje, da je i u jednoj drugoj prilici, Lahi Brahimaj saslušavao svedoka 3, optuživši ga za podršku srpskoj policiji i za prikrivanje automatskog oružja. Tom istom prilikom, Lahi Brahimaj je dvema ženama, obučenim u crne uniforme, koje su se tu nalazile, rekao da se vežbaju na njemu. Te žene su onda tukle svedoka 3. Pretresno veće je zaključilo da uloga Lahi Brahimaja u saslušanjima, i njegov položaj vlasti, potvrđuju da je imao nameru da nanese tešku telesnu patnju svedoku 3, kako bi ga kaznio zbog prikrivanja oružja i da ga diskriminiše zbog njegovih pretpostavljenih veza sa Srbima. Pretresno veće je iz tih razloga zaključilo da Lahi Brahimaj treba da bude osuđen za okrutno postupanje i mučenje po tački 32. Što se tiče ostalih zločina izvršenih kako je navedeno u tačkama 6, 20, 30, 36 i 37 Optužnice, Pretresno veće je zaključilo da Tužilaštvo nije iznelo dovoljno dokaza na osnovu kojih bi se utvrdila krivična odgovornost i jednog od optuženih. U tački 14 Optužnice Idriz Balaj se tereti za činjenje, planiranje, podsticanje i pomaganje i podržavanje u počinjenju ubistva majke i dve sestre svedoka 4 i 19. Pretresno veće je većinom zaključilo da nema dokaza da je on svesno doprineo ili olakšavao počinjenje bilo kog od ubistava i posebno je ukazano na nedostatak dokaza o tome da je on znao u to vreme da su ta ubistva počinjena ili da će biti počinjena. Sudija Hoepfel imao je suprotno mišljenje u pogledu krivične odgovornosti Idriza Balaja za pomaganje i podržavanje u počinjenju ubistva sestre S. Pošto je iznelo kratak pregled svojih zaključaka, Pretresno veće će sada izreći svoju Presudu. Gospodine Haradinaj, molim vas ustanite. Samo sam zamolio gospodina Haradinaja da ustane, a vas, gospodine Balaj i Brahimaj, ću zamoliti da ustanete nešto kasnije.

(optuženi Haradinaj je ustao)

SUDIJA ORIE: Iz gore navedenih razloga, uzimajući u obzir sve dokaze i argumente strana, Statut i Pravilnik, a na osnovu činjeničnih i pravnih zaključaka, kako je izloženo u Presudi, ovo Pretresno veće je utvrdilo da vi, gospodine Haradinaj, niste krivi, i prema tome oslobađa vas po svim tačkama. Molim tišinu. Oslabađa vas po svim tačkama za koje vas tereti Optužnica. Pretresno veće će naložiti da odmah budete pušteni na slobodu iz pritvorske jedinice Ujedinjenih nacija, pošto budu izvršene potrebe praktične pripreme. Možete sesti.

(optuženi Haradinaj je seo)

SUDIJA ORIE: Molim publiku u galeriji da ne ometa izricanje ove Presude. Gospodine Balaj, molim vas ustanite.

(optuženi Balaj je ustao)

SUDIJA ORIE: Iz gore izloženih razloga, uzimajući u obzir sve dokaze i argumente strana, Statut i Pravilnik, a na osnovu činjeničnih i pravnih zaključaka, kako je izloženo u Presudi, Pretresno veće je većinom utvrdilo da niste krivi, uz suprotno mišljenje sudije Hoepfela, i prema tome, oslobađa vas po svim tačkama za koje vas tereti Optužnica. Pretresno veće će naložiti da budete pušteni iz pritvorske jedinice Ujedinjenih nacija, pošto budu obavljene praktične pripreme za vaš transfer vlastima koje su nadležne za izvršenje kazne koju ste služili u vreme kada ste bili prebačeni u sedište Međunarodnog suda. Možete sesti.

(optuženi Balaj je seo)

SUDIJA ORIE: Gospodine Brahimaj, molim vas ustanite.

(optuženi Brahimaj je ustao)

SUDIJA ORIE: Iz gore navedenih razloga, uzimajući u obzir sve dokaze i argumente strana, Statut i Pravilnik, a na osnovu činjeničnih i pravnih zaključaka, kako je izloženo u Presudi, ovo Pretresno veće je utvrdilo da ste krivi po sledećim optužbama. Po tački 28, za krivično delo okrutnog postupanja i mučenja, kao kršenja zakona i običaja ratovanja, prema članu 3. Statuta, počinjenom nad svedokom 6. Po tački 32, za krivično delo okrutnog postupanja i mučenja, kao kršenja zakona i običaja ratovanja, prema članu 3. Statuta, u onom delu koji se odnose na zločine počinjene nad svedokom 3. Vaša odgovornost za navedena krivična dela proističe iz člana 7.1 Statuta ovog Međunarodnog suda. Pretresno veće je utvrdilo da niste krivi za preostale optužbe iz Optužnice. Što se tiče kazne, Pretresno veće je uzelo u obzir suštinsku težinu krivičnih dela, za koje je utvrdilo da ste krivi, činjenicu da ste neposredno učestvovali u njihovom izvršenju i da ste bili na visokim položajima u OVK. Pretresno veće je, takođe, uzelo u obzir nezaštićenost žrtava i telesnu i duševnu traumu koje su pretrpele. Ono je, nadalje, uzelo u obzir i to da je, kada je saznao da je jedan od zarobljenika sa kojim je bio zarobljen, izdahnuo nakon zlostavljanja, svedok 6 morao biti u strahu za svoj život. Isto tako, Pretresno veće je uzelo u obzir i vašu dobrovoljnu predaju Međunarodnom sudu i vašu porodičnu situaciju kao olakšavajuće okolnosti. Zato što ste počinili ove zločine, osuđujemo vas, gospodine Brahimaj, na jedinstvenu kaznu od 6 godina zatvora. Imate pravo da vam se vreme koje ste proveli u pritvoru, odbije od kazne, što iznosi 1.109 dana. Kao što je

pomenuto, sudija Hoepfel je izdvojio svoje mišljenje po jednoj od tačaka Optužnice i sada će ga ukratko izložiti.

(optuženi Brahimaj je seo)

SUDIJA HOEPFEL: Uz puno poštovanje prema mišljenju većine, moram da izdvojim svoje mišljenje o nekim od zaključaka do kojih je došla većina Pretresnog veća, u odnosu na tačku 14 Optužnice. Po ovoj tački, Pretresno veće je zaključilo da su sestra S, njena majka i sestra M, odvedene iz svog doma u odvojenim prilikama i da su ih vojnici OVK onda ubili. Pretresno veće je dalje zaključilo da je optuženi Idriz Balaj bio prisutan kada su ta lica odvođena iz svog doma, a isto tako i kada je sestri S dopušteno da poseti porodicu, nakon što je bila odvedena. Iz dokaza se vidi da je sestra S, koja je bila prisiljena da postane pripadnik OVK, primila naređenja od Idriza Balaja, da joj je Idriz Balaj naložio da se vrati u štab OVK do određenog vremena, nakon njene druge posete kući i da je proverio da li je ona to i učinila. Dalje, iz dokaza se vidi da je Idriz Balaj naredio sestri S da nekoga ubije i da je Balaj pretio da će nju ubiti ukoliko to ne učini. Mada sam sa saglasan sa zaključkom Pretresnog veća po tački 14 u pogledu navedenih elemenata, uz dužno poštovanje, moram da kažem da se ne slažem sa zaključkom većine da nema dokaza da bi se utvrdilo da je Idriz Balaj pomagao i podržavao počinjenje ubistva sestre S. Po mom mišljenju, gore navedene radnje, pružaju dovoljno osnova za zaključak da je Idriz Balaj time što je sestru S stavio pod kontrolu na ovakav način, nju izložio neposrednoj i teškoj opasnosti. Ta opasnost se i ostvarila i imala je za ishod njenu smrt. Iz tih razloga, smatram da je Idriz Balaj znatno doprineo počinjenju ubistva sestre S. Dokazi su pokazali da je Balaj imao vodeću ulogu u odvođenju i posetama sestre S. Gore navedena pretnja smrću, šta više, pokazuje da je Idriz Balaj i sam verovao da ima vlast nad životom i smrti sestre S. Na osnovu tih razmatranja, uveren sam, izvan razumne sumnje, da je Idriz Balaj znao da će sestra S biti ubijena i da je znao da će odvođenjem i kontrolisanjem sestre S, pomoći počinjenju tog ubistva. Iz toga proističe da je on svesno pomogao i podržao počinjenje ubistva sestre S. Prema tome, nalazim da je Idriz Balaj kriv za pomaganje i podržavanje počinjenja ubistva sestre S, zbog čega je, po mom mišljenju, trebalo da bude osuđen po tački 14 Optužnice.

SUDIJA ORIE: Time je završeno izricanje Presude koja će od sada biti dostupna javnosti. Sednica je ovim zaključena.

Sednica je završena u 16.58 h

